

Қазақстан-Американдық еркін университеті	Күні 23.07.2021 ж:
Академиялық адалдық кодексі 8 бет 1 бет	ҚАЕУ оқу-тәрбие процесі

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
Қазақстан-Американдық еркін университеті

«БЕКІТІЛДІ»

ҚАЕУ Ғылыми Кеңесінің шешімі
Хаттама № 12_ «23» 07 2021 ж.
ҚАЕУ Президенті, ҚР ҰҒА академигі
_____ Е. Мәмбетқазиев

АКАДЕМИЯЛЫҚ АДАЛДЫҚ КОДЕКСІ

Өскемен қ., 2021 ж.

Қазақстан-Американдық еркін университеті	Күні 23.07.2021 ж:
Академиялық адалдық кодексі 8 бет 2 бет	ҚАЕУ оқу-тәрбие процесі

1. Жалпы ережелер

1. Қазақстан-Американдық еркін университетінің Академиялық адалдық кодексі (бұдан әрі-Кодекс) "ҚАЕУ 2018-2022 жылдарға арналған даму стратегиясына" және "ҚАЕУ академиялық саясатына" сәйкес әзірленді.
2. Кодекс оқу-білім беру және ғылыми-зерттеу процестеріндегі Академиялық адалдық қағидаттарын, осы процестерге қатысушылардың құқықтары мен міндеттерін белгілейді, академиялық адалдықты бұзу түрлерін және олар жасалған жағдайда шаралар қабылдау тәртібін айқындайды.
3. Осы Кодекстің мақсаты-білім алушыларда, ПОҚ және университет қызметкерлерінің академиялық адалдықты түсінуі, академиялық адалдықты дамыту мәселелеріндегі жауапкершілігі, оқу-білім беру және ғылыми-зерттеу процестерінде ашық және сенімді қарым-қатынас құру. Академиялық адалдық ҚАЕУ-дің басты құндылықтарының бірі болып табылады.
4. Кодексте келесі ұғымдар қолданылады:
 - 1) Академиялық адалдық-жазбаша жұмыстарды орындау, емтихандардағы жауаптар кезінде, академиялық персоналмен, оқытушылармен және білім алушылармен өзара қарым-қатынастарда өз ұстанымын білдіру кезінде студенттің адалдығын білдіретін моральдық-адамгершілік нормалардың, қағидаттар мен құндылықтардың жиынтығы;
 - 2) плагиат-басқаның еңбегінің қорғалатын нәтижелерін, академиялық, ғылыми, зерттеу, публицистикалық және талдамалық қызметтің нәтижелерін қасақана немесе абайсызда, толық немесе ішінара заңсыз пайдалану, иемдену немесе билік ету, ол басқа адамдарға өзі туралы нақты автор ретінде жалған мәліметтер берумен қоса жүреді;
 - 3) жазбаша жұмыс - академиялық және ғылыми мақсаттар үшін жасалған және ұсынылған шығармашылық және / немесе зияткерлік қызметтің осындай академиялық жұмыстар: дипломдық жоба (жұмыс), магистрлік, докторлық, курстық немесе өзге де жазбаша жұмыстар үшін объективті нысанда көрсетілген нәтижесі.
 - 4) көшіру-білім алушының немесе жұмыскердің жат пиғылды мінез-құлқы басқаның зияткерлік өнімін көшіруді білдіреді;

4) қайталау-әртүрлі бағалау және талаптар шеңберінде бір жұмысты өз жұмысы ретінде, ішінара немесе толық, кез келген жұмысты ұсынуға талпынысты қоса алғанда, тіпті білім алушы оның авторы болып табылса да, ПОҚ-ның алдын ала рұқсатынсыз басқа курста бағаланған таныстыру;

5) бұрмалау-академиялық жазбаларды немесе басқа да құжаттарды; деректерді (ғылыми эксперимент кезіндегі бақылаулардың, жазбаларды, сұрау нәтижелерін қолдан жасау); академиялық жұмыстағы қолтаңбаларды; академиялық жұмысты қасақана қолдан жасау немесе бүлдіріп алу;

б) жасыру-академиялық өнімде жалған мәліметтерді жосықсыз ұсыну туралы ақпаратты жасыру және жасыру; зерттеулер мен эксперименттердің деректері мен нәтижелерін ауыстыру; зерттеу барысында алынған жалған ақпаратты ұсыну;

7) сөз байласу - басқа білім алушы үшін тексеруге және бағалауға жататын кез келген академиялық жұмысты орындау туралы білім беру процесі субъектілері арасындағы өзара уағдаластық.

8) ақпаратты немесе құрылғыларды заңсыз пайдалану:

- бағаланатын жұмыстарды орындау кезінде (емтихан, тестілеу және т. б.) электрондық, цифрлық, қағаз жеткізгіштердегі ақпаратты, техникалық құрылғыларды пайдалану.;

- компьютер, ұялы телефон және т. б. арқылы жүктеуді қоса алғанда, бағаланатын жұмыстың кез келген жауабын кез келген тәсілмен алу.;

- қағаз және электрондық тасымалдағыштардағы бағаланатын жұмыстарға қатысты оқытушының материалдарын кабинеттен шығару және/немесе компьютерден көшіру.

2.Академиялық адалдық қағидаттары

Оқу-білім беру және ғылыми-зерттеу процестерінде білім алушылардың жеке адалдығы мен өз оқуы үшін жауапкершілігін дамытатын білім алушылардың академиялық адалдығының негізгі қағидаттары мыналар болып табылады:

1) адалдық - білім алушылардың бағаланатын және бағаланбайтын жұмыстарды адал, мұқият орындауы. Адалдықтың негізгі компоненттері-еңбекқорлық пен әдептілік.

2) автордың және оның құқықтық мирасқорларының құқықтарын қорғауды жүзеге асыру -

бағаланатын жұмыстарда басқаның сөзін, ойларын дұрыс беру және ақпарат көздерін көрсету арқылы авторлық құқықтың объектісі болып табылатын туындылардың авторлығын тану және қорғау;

3) ашықтық-білім алушылар мен ПОҚ және оларға теңестірілген тұлғалар арасында ашықтық, өзара сенім, Ақпарат және идеялармен ашық алмасу;

4) білім алушылардың құқықтары мен бостандықтарын құрметтеу-өз пікірлері мен идеяларын еркін білдіру құқығы;

5) теңдік - әрбір білім алушының осы қағидаларды сақтау жөніндегі міндеті және оларды бұзғаны үшін тең жауапкершілік.

Оқу-білім беру және ғылыми-зерттеу процестеріне қатысушылардың құқықтары мен міндеттері

1. Білім алушылардың құқығы бар:

1) Осы Кодекстің мәтінімен танысу;

2) білім алушының ар-намысы мен қадір-қасиетін құрметтеу;

3) оқу процесінде өз пікірін еркін білдіру;

4) жазбаша жұмыстарға қатысты плагиатқа қарсы рәсімдерді тегін жүргізу (ЖОО белгілеген мөлшерде);

5) жазбаша жұмыстарды ресімдеу жөніндегі талаптар, межелік және қорытынды бақылауларды, сондай-ақ қорытынды аттестаттауды өткізу мерзімдері мен нысандары туралы ақпаратты уақтылы алу;

6) жұмыста пайдаланылған ресурстарды, библиографияны, кітаптар, журналдар және интернет-сайттар көрсетілген сілтемелерді ресімдеу ережелерін қамтитын әдістемелік нұсқаулармен қамтамасыз ету;

7) ОПК, олардың біліктілігі туралы мәліметтерге қол жеткізуге ;

7) академиялық адалдықты бұзу анықталған жағдайда апелляция рәсімімен танысу;

8) академиялық адалдық қағидаттарын бұзу туралы негізсіз айыптаудан қорғауды қамтиды.

Білім алушылар міндетті:

1) Осы Кодекстің мәтінімен танысуға және оны бұзудың салдарларын білуге;

2) бағаланатын және бағаланбайтын жұмыстарды орындау кезінде академиялық адалдықты мүлтіксіз сақтауға;

3) авторды, шығарма атауын және бетті көрсете отырып, өзгенің сөзі мен ойын жеткізу тәсілін пайдалануға;

4) бағаланатын жұмыстардың соңында пайдаланылған әдебиеттер тізімін көрсету қажет;

5) сенімді және сенімді ақпарат көздерін пайдалану;

6) басқа білім алушыларға өзіндік орындалған бағаланатын жұмысты бермеуге

міндетті;

7) бағаланатын және бағаланбайтын жұмыстардың барлық түрлерін өз бетінше орындауға міндетті;

8) тесттерге, жаттығулар мен тапсырмаларға дайын жауаптарды, дайын жазбаша жұмыстарды (эссе, курстық, дипломдық жұмыстар, магистрлік диссертациялар мен магистрлік жобалар) пайдаланбауға;;

9) емтихандарда шпаргалкаларды, электрондық ақпарат және байланыс құралдарын пайдаланбауға;

10) өзінің дайын жауаптары мен жұмыстарын басқа білім алушыларға бермеуге және оқудың адалдығы мен адалдығына күмән келтіретін және басқа білім алушылардың түпкілікті нәтижелеріне нұқсан келтіретін мінез-құлыққа жол бермеуге міндетті;

1. Университет ПОҚ, қызметкерлер міндетті:

1) білім алушылар арасында академиялық адалдық мәселелері бойынша ақпараттық жұмыс жүргізу;

2) білім алушыларды сенімді және сенімді ақпарат көздерін таңдауда оқыту және қолдау көрсету;

3) сілтемелерді, пайдаланылған әдебиеттер тізімін ресімдеу тәсілдеріне үйретуге;

4) орындалатын жұмыстың барлық қатысушыларының авторлығын көрсете отырып, қызметтің жобалық түрлерін қағаз, электрондық, цифрлық жеткізгіштерде ресімдеу тәсілдеріне оқытуға;

5) оқыту процесінде өз пікірін білдіруге үйретуге;

6) осы Кодексте белгіленген талаптарды бұзудың кез келген мүмкіндігіне кедергі келтіруге;

7) Осы Кодекстің бұзылуының әрбір жағдайын қатаң есепке алуға міндетті;

8) кодексті бұзған әрбір жағдай туралы деканатқа жазбаша түрде хабарлауға міндетті.

2. Университет әкімшілігі міндетті:

1) білім алушыларға осы кодексті түсіндіру бойынша университет ПОҚ және қызметкерлерінің жұмысын қамтамасыз етуге;

2) білім алушылар оның талаптарын бұзған кезде осы Кодексте көзделген шараларды қолдану жөніндегі жұмысты үйлестіруге міндетті;

3) білім алушылардың академиялық адалдықты іске асыруына бақылау және мониторинг жүргізуге міндетті.

1. Академиялық адалдықты бұзу түрлері

Осы Кодексте білім алушылардың, оқытушылар мен университет қызметкерлерінің академиялық адалдықты бұзуының мынадай түрлері қарастырылады:

- 1) плагиат;
- 2) сөз байласу;
- 3) көшіріп алу;
- 4) қайталау;
- 5) бұрмалау;
- 6) жасыру;
- 7) ақпаратты немесе құрылғыларды құқыққа сыйымсыз пайдалану:

1. Академиялық адалдықтың бұзылуын анықтау рәсімі және салдарлары

2. Академиялық адалдықтың бұзылуы оқу процесінде және бақылаудың әр түрін жүргізуде анықталуы мүмкін:

- 1) ағымдағы бақылау жүргізу кезінде;
- 2) аралық бақылау жүргізу кезінде;
- 3) қорытынды бақылау жүргізу кезінде.

3. Білім алушылардың оқу жетістіктеріне ағымдағы немесе аралық бақылау жүргізу кезінде академиялық адалдық қағидаттарының бұзылуы (плагиат, сөз байласу, бағаланатын жұмыс деректерінің бұрмалануы, бағаланатын жұмыстардың жауаптарын адал емес жолмен алу, ақпаратты немесе құрылғыларды заңсыз пайдалану және т. б.) анықталған жағдайда:

- 1) оқытушы (білім алушы) факультет деканының атына баяндама (шағым) жазады,
- 2) факультет деканы эдвайзерді шақыра отырып, білім алушы оқытушымен ауызша әңгіме өткізеді;
- 3) декан жанжалды шешпеген жағдайда, оны шешу үшін ҚАЕУ әдеп, академиялық адалдық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі комиссиясына жүгінеді;
- 4) Әдеп, академиялық адалдық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі комиссия әдеп, академиялық адалдық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі комиссия туралы Ережеде көзделген Рәсімге сәйкес академиялық адалдықты бұзу жағдайларын қарайды.

4. Білім алушылардың оқу жетістіктеріне қорытынды бақылау жүргізу кезінде академиялық адалдық қағидаттарының бұзылуы (плагиат, сөз байласу, бағаланатын жұмыс деректерінің бұрмалануы, бағаланатын жұмыстардың жауаптарын адал емес жолмен алу, ақпаратты немесе құрылғыларды заңсыз пайдалану және т. б.) анықталған жағдайда мемлекеттік аттестаттау комиссиясының мүшелері, білім алушы қорытынды аттестаттауды тапсыруға жіберілмейді.

аттестаттау. Кодексті бұзу туралы Акті тиісті заттай дәлелдемелермен және білім алушылардың жұмыстарының көшірмелерімен бірге деканға беріледі, ол барлық құжаттарды әдеп, академиялық адалдық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі Комиссияға береді.

5. Білім алушылардың бағаланатын жұмыстарын орындау кезінде парақорлық, көшіріп алу, деректерді бұрмалау, курстық, дипломдық жұмыстарды, магистрлік диссертацияларды, магистрлік жобаларды сату анықталған жағдайда, оқытушы

немесе университет қызметкері жұмыстан босатылғанға дейін тәртіптік жазаға тартылады.

6. Әдеп, академиялық адалдық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі Комиссия ЖОО ректорының бұйрығымен бекітіледі, оның құрамына құрылымдық бөлімшелердің басшылары, қоғамдық ұйымдардың өкілдері, университеттің білім алушылары кіреді және оқу жылы бойы жұмыс істейді.

7. Әдеп, академиялық адалдық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі Комиссия бұзушылықтың ауырлық дәрежесіне қарай, білім алушыны оқудан шығаруға немесе оқытушымен немесе қызметкермен еңбек шартын бұзуға дейін қолданылатын тәртіптік жаза түрі туралы негізделген ұсыныс шығаруға уәкілетті.

8. Өзіне қатысты академиялық адалдықты бұзу туралы мәселе қаралатын кез келген адамның тиісті дәлелдемелер болған кезде, оның ішінде куәларды тарта отырып, өзінің бұзушылыққа қатыстылығына дау айтуға құқығы бар.

8.ҚАЕУ білім алушылары, оқытушылары және қызметкерлері университет қоғамдастығында академиялық адалдықтың бұзылуын болдырмауға міндетті.

9. ҚАЕУ оқытушылары мен қызметкерлері академиялық адалдықты бұзудың ықтимал тәуекелдерінің туындауы үшін жағдайларды барынша азайту мақсатында

білім беру процесін жүзеге асыру тетіктерін үнемі жетілдіріп отыруы тиіс

10.Академиялық адалдықты бұзғаны үшін университеттен шығарылған білім алушылар ҚАЕУ білім алушылар құрамына қайта қабылдануға жатпайды.

11 Академиялық мінез-құлықтың лайықсыз болуы себебінен еңбек шарты бұзылған оқытушылар мен қызметкерлер университетке қайта жалдауға жатпайды.

Шығарылымға жауапты

К.Н. Хаукка

Техникалық редактор

Т.В. Левина

Қазақстан-Американдық еркін университетінде басылып шықты